

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

Iktatószám: II/1734/2020/JOGPERFO
Hiv. szám: –
Melléklet: –
Tárgy: a III/00180/2020. számon érkezett
indítvánnyal kapcsolatos vélemény

Dr. Sulyok Tamás Elnök Úr
Dr. Bitskey Botond Főtitkár Úr
részére

Alkotmánybíróság

Budapest

Donáti u. 35-45.
1015

Tisztelt Elnök Úr!
Tisztelt Főtitkár Úr!

A tárgyban jelzett ügyben az indítványozó a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) – 2010. január 1-je és 2018. július 25-e között hatályos – 18. § (2) bekezdés c) pontjának alaptörvény-ellenességének megállapítását kezdeményezte.

Az indítvánnyal összefüggésben a véleményemről – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 57. § (1b) bekezdésére tekintettel – az alábbiak szerint tájékoztatom.

A társadalombiztosítási öregségi nyugdíj jövedelemarányos keresetpótló ellátás, amely az időskori kockázat bekövetkezése miatt keletkező jövedelemvesztés részleges pótlását szolgálja az időskori megélhetés biztosítása érdekében. Célja jövedelmet nyújtani abban az életszakaszban, amikor az idős kor miatt már nem várható el a biztosítottól, hogy saját keresményéből tartsa el magát. A jogalkotó mérlegelésén múlik, hogy milyen feltételek bekövetkezése esetén tekinti a biztosítottat olyannak, mint akit a fenti szempontokra tekintettel megillet az öregségi nyugdíj. A jogalkotó említett jogköre természetesen az alkotmányos szabályok és elvek mentén korlátozott.

A beadvánnyal támadott feltétel azonban álláspontom szerint teljes egészében megfelel az alkotmányossági szempontoknak. Mint említettem, az öregségi nyugdíj célja, hogy jövedelmet biztosítson arra az esetre, amikor a biztosítottól az életkora miatt nem várható el saját maga eltartása. Ezért nem tekinthető sem önkényesnek, sem az emberi méltóságot sértőnek, sem pedig pusztán adminisztratívnek az a feltétel, amely

a nyugdíjba vonuláshoz elvárja a biztosítással járó jogviszony megszüntetését, hiszen aki életkora és szolgálati évei ellenére dolgozik, az nyilvánvalóan képes saját maga eltartására. E szempont vizsgálatának lehetősége tehát az öregségi nyugdíj funkciójából következik. A jogviszony megszüntetését azért sem lehet csak egy adminisztratív feltételnek minősíteni, mivel a beadványban sugalltakkal ellentétben közel sem lehetett automatikus egy nap kihagyás után ugyanannál a munkáltatónál újra munkába állni, sokaknak erre egyáltalán nem volt lehetősége. Az újabb munkavállalásra csak az elvi lehetőség volt meg, ami a munkához való jog szintén alkotmányos követelményét biztosította.

Az, hogy a biztosítással járó jogviszony megszüntetését a jogalkotó figyelembe veszi-e az öregségi nyugdíj jogosultsági feltételeként, a nyugdíjrendszer fenntarthatóságától és makrogazdasági összefüggéseitől függ. Az egységes állami nyugdíjrendszer beadványban említett garanciája ugyanis magában foglalja azt is, hogy az állam a rendszer fenntarthatóságához szükséges intézkedéseket megtegye. A feltétel – nyugdíjkorhatár megemelésével egy időben történő – bevezetésének, pontosabban az előrehozott öregségi nyugdíj esetében már korábban is alkalmazott feltétel kiterjesztésének a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény módosításáról szóló 2009. évi XL. törvény (a továbbiakban: Tnym.) indokolása szerint az volt a célja, hogy a jogosultak akkor vegyék igénybe a nyugdíjat, amikor aktív pályájukat végleg be szeretnék fejezni. Mindez az akkori gazdasági helyzet okozta társadalmi kihívásokra reagálva éppen az állami nyugdíjrendszer megóvását, működésének folyamatos fenntartását szolgálta.

A fentiekből további következtetések is levonhatók a beadványban foglaltakkal kapcsolatban. Mivel a szóban forgó feltétel álláspontom szerint alkotmányos, az a visszamenőlegesen legfeljebb hat hónapra történő igényérvényesítést [Tny. 64. § (2) bekezdés] is csak annyiban korlátozza, mint akár a nyugdíjkorhatár, akár a szolgálati idő előírása: csak olyan időponttól lehet a nyugdíjat visszamenőlegesen igénybe venni, amikor az igénylő valamennyi konjunktív feltételnek megfelelt. Ugyanez igaz a nyugdíjjogosultság tulajdonjogi védelmére és az egységes állami nyugdíjrendszer garanciájára. Azok konkrét érvényesítése ugyanis mindig a Tny.-ben meghatározott jogosultsági feltételek teljesítéséhez kötött. Az említett jogok, illetve alapelvek sérelme nem állapítható meg pusztán amiatt, hogy egy, az öregségi nyugdíj céljából következő többletfeltételt határoz meg a jogalkotó. Így a Tny. 18. § (2) bekezdés c) pontja sem a szerzett jogot vonta el, csupán – éppen az állami nyugdíjrendszer garanciája érdekében – azok számára tette lehetővé az ellátás megállapítását, akik idős korukra tekintettel legalább átmenetileg kiléptek a munkaerőpiacról. A korlátozás tehát szükséges és arányos volt. Ez alapján sérelmesnek lehetne tartani a nyugdíjkorhatár előírását is, hiszen aki az egész életét végigdolgozta, a korhatár előtt néhány évvel joggal érezheti úgy, hogy így is elég nyugdíjárulékot fizetett ahhoz, hogy nyugdíjba mehessen. A konkrét hatósági, bírósági ügy maga is bizonyítja, hogy a tulajdonjoggal azonos alkotmányos védelem alá eső szerzett jog nem került elvonásra: az igénylőnek az öregségi nyugdíjat megállapították attól a naptól kezdődően, amikortól a feltételeket teljesítette. Azzal, hogy később szüntette meg a jogviszonyát, ő maga döntött úgy, hogy a feltételeknek csak későbbi időponttól kíván eleget tenni. Viszont így a nyugdíj megállapítása során figyelembe vették a nyugdíjkorhatár betöltése (2013. április 6.) és a nyugdíjba vonulás (2013. október 2.) közötti szolgálati időt és az akkor szerzett, járulékköteles keresetet is. A szerzett jogait tehát maradéktalanul érvényesíteni tudta. Sőt, mivel a nyugdíjat korhatár fölött vette igénybe, a Tny. 21. § (2) bekezdése alapján „nyugdíjbónuszra” (nyugdíjnövelésre) is jogosultságot szerzett, amelytől elesett volna, ha nyugdíját a korhatár betöltésétől kezdődően állapítják meg.

A beadvány álláspontom szerint a tekintetben sem helytálló, hogy a feltétel visszamenőlegesen tette terhesebbé a nyugdíjjogosultság érvényesítését. A bevezetésekor átmeneti rendelkezés rögzítette, hogy aki 2019. december 31-éig az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte és a szükséges szolgálati időt megszerezte, az igényét bármikor érvényesítheti, és ehhez nem kell megszüntetnie a biztosítással járó jogviszonyát [Tnym. 8. § (4) bekezdése]. Az, hogy a jogszerzés ideje alatt, tehát még a nyugdíj igénybeviteléhez szükséges feltételek teljesítése előtt a feltételek szigorodnak, nem tekinthető visszamenőleges szigorításnak. Ellenkező esetben olyan értelmezésre lehetne jutni, hogy a nyugdíjkorhatár csak azok esetében emelhető meg, akik még egy nap szolgálati időt sem szereztek, ami nyilvánvalóan képtelenség, és az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlatával is ellentétben áll. A Tny. 18. § (2) bekezdés c) pontját beiktató jogszabály ráadásul 2009.

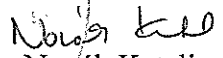
május 28-án került kihirdetésre és 2010. január 1-jén lépett hatályba. A jogalkotó tehát kellő időt biztosított a változásokra való felkészülésre, hatását tekintve a módosítás kiszámítható és előre látható volt, így a jogbiztonság követelményének teljes mértékben megfelelt. Nem olyan többletfeltétel bevezetéséről volt szó, amelynek teljesülése vagy nem teljesülése a biztosítottól független volt, amelyért ő nem tudott tenni. A felperes előtt az igényérvényesítés során ismert volt a biztosítással járó jogviszony megszüntetésére vonatkozó előírás, azzal számolnia kellett, és lehetősége lett volna 2013. április 6-a előtt megszüntetnie a jogviszonyát. Rajta állt, hogy miként választja meg a nyugdíjazás időpontját, és vonul vissza – akár csak időlegesen is – a munkaerőpiacról.

A diszkrimináció vizsgálata tekintetében le kell szögezni, hogy álláspontom szerint a különbségtétel jelen esetben a keresőtevékenységet folytató és keresőtevékenységet nem folytató személyek között történt, akik a nyugdíj, mint keresetpótló juttatás szempontjából nem tekinthetők homogén csoportnak. A feltétel bevezetésére ráadásul, mint már említettük, az állami nyugdíjrendszer fenntarthatóságának biztosítása érdekében volt szükség. A jogszabályváltozás olyan módon sem eredményezhet diszkriminációt, hogy megkülönbözteti azokat, akik csak a Tny. 18. § (2) bekezdés c) pontja szerinti feltétel teljesítésével mehettek nyugdíjba azoktól, akik erre tekintet nélkül igénybe vehetik az ellátást. Egyrészt nem egy időben születettek azok, akiknek a nyugdíjkorhatár betöltésekor szembesülniük kellett az említett feltétellel, mint azok, akiknek nem, tehát álláspontom szerint nem alkotnak homogén csoportot. Másrészt az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a nyugdíjra vonatkozó szabályok is módosíthatók, a feltételek megfelelő átmenettel és szükség szerinti felkészülési idővel szigoríthatók, és enyhíthetők. Az enyhítés óta ugyanúgy a biztosítással járó jogviszony megszüntetése nélkül vehetik igénybe a nyugdíjat azok, akik a tárgybani feltétel hatálya alatt töltötték be a nyugdíjkorhatárt, mint azok, akik ezt követően.

A fentiek miatt a Tny. – 2010. január 1-je és 2018. július 25-e között hatályos – 18. § (2) bekezdés c) pontját az Alaptörvénnyel összhangban állónak tartom. Kérem tájékoztatásom szíves elfogadását.

Budapest, 2020. február „ „

Üdvözlettel:

Novák Katalin
államtitkár

